

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Johan P. Hovmøller

De gamle Gaarde

De gamle Gaarde.

**Særtryk af en Artikelserie
i Morsø Folkeblad.**

Ved

Johan P. Hovmøller.

Morsø Folkeblads Bogtrykkeri.

Der kan skrives en smuk Historie om den Mængde af nye Hjem, der i de senere Aar er bygget rundt omkring og om de mange nye Huse og Gaarde, der er rejst paa de gamles Plads, om den Flid, Stræbsomhed og Nøjsomhed, der er tilhuse i mange af disse Hjem.

Her vil jeg mindes de gamle Gaarde med de mange Minder, som vi for snart en Menneskealder siden saa dem, med deres lave, hyggelige Længer og de grønne, mosgroede Straatage. De bliver sjældne nu om Dage. Der var i disse gamle Gaarde saa mange Vidnesbyrd om henfarne Slægters Liv: Gamle Møbler, Kobber og Messing og mange andre synlige Ting, men det er vel især de mange Minder, der knytter sig til disse Gaarde, der giver én en Følelse af, at de er en Verden, der rummer mer end Hvermand ser.

Mads Nielsen synger om en saadan gammel Gaard:

Hør har jeg staaet i hundrede Aar,
ombrust af den færende Blæst.
De gamle knortede Popler staa
som Værn mod den barske Nordvest.
Med lave Længer i Firkant lagt,
er selv for en Verden jeg trofast Vagt,
i hundrede Aar gav jeg Ly og Læ
for Folk og Fæ.

Hør har jeg staaet i hundrede Aar,
og mig er der Duft af det svundne i,
Tiderne kommer og Tiderne gaar,
og snart er vel ogsaa min Tid forbi.
Med lave Længer i Firkant lagt,
har jeg for en Verden holdt trofast Vagt,
har vogtet Minder og været mer,
end Hvermand ser.

Ofte har disse gamle Gaarde deres særegne, romantiske Skønhed, der er vævet af den omgivende Natur, af deres eget arkitektoniske Præg og af de Sagn og Minder, der hører hjemme paa Stedet.

Det er ikke saa let at faa fat paa disse Gaardes Historie, særlig for Bøndergaardenes Vedkommende, da det er en Sjældenhed at finde Optegnelser om disse. Derimod findes der Oplysninger om de fleste Herregaarde, og om de, der i længst forsvundne Dage har været Hovedgaarde, men som nu er almindelige Bøndergaarde.

Navnene paa mange af disse 5—6 hundrede Aar gamle Gaarde, har jævnlig historisk Klang, idet et Stykke dansk Historie ofte er knyttet til dem, gennem tidligere Ejeres Navne.

Saaledes har den gamle Hovedgaard

Damsgaard

i Ovtrup Sogn paa Mors ogsaa haft sin Storhedstid, idet den har huset flere adelige Slægter indenfor sine Mure.

Damsgaard er nu en smuk og velbygget Gaard. Dens ny Borgegaard, der er bygget i vestjysk Herregaardsstil, ligger fornemt tilbagetrukket, tildels omgivet af middelalderlige Grave.

I »Danske Atlas« kan ses, at Damsgaard er en gammel Hovedgaard og at Borgegaarden, paa dens Tid (1769) var med brede Grave og dybt Vand omkringet, hvorover før har været Vindebro til at oprække. Baade Borgegaarden og Ladegaarden var paa den Tid af Egebindingsværk. Over en Dør paa en af Staldene fandtes paa samme Tid, udhugget i Træ: Kast din omhoff paa Herren, N. K. — K. F. 1591, hvilket skal være Niels Kaas og hans Frues Karen Friis' Navne.

Den først omtalte Ejer af Damsgaard er Mogens Pedersen (Due), Væbner, og Frue Kirstine Klavsdatter. I et Thingvidne af 1436 siges, at han og hans Forældre have haft Lynggaards Mark i rolig Hævd til Damsgaard i 73 Aar, han indvordede Damsgaard og Lynggaards Mark for en fri Enemærke 1456.

Deres Datter, Fru Karen Mogensdatter, var gift med Hr. Ove Ovesøn, og efter hans Død besad hun endnu 1468 Damsgaard.

Deres anden Datter, Fru Kir-

sten Mogensdatter, var gift med Hr. Tomes Jenssøn til Kaas og Damsgaard, — af de Kaaser med Muren — ham tildømte Kong Kristian I. paa Rettertinget i Skanderborg 1476 Lynggaard og Lynggaards Mark, som han havde indvordet til Damsgaard.

Deres Søn, Mogens Tommesøn Kaas til Damsgaard, Væbner 1515, døde i Aarhus 1552. Det er ham, hvis døde Legem Kong Kristian II. lod opgrave og hænge i en Galge paa Torvet i Aars og siden udføre i Marken i Heden Jord, og tog alt hans Gods og Ejendom under sig og Kronen. Men Aaret efter lod Kong Frederik I ham igen optage og hæderligen begrave i Sortebrødre Kloster i Aarhus, og desforuden, med Rigets Raad, igen tildømme Fru Elline, Enke efter Mogens Toomesøn Kaas til Damsgaard og deres Børn, hans Gaard og alt hans Gods og Ejendom.

Deres Sønner, Niels Mogenssøn Kaas og Erik Mogenssøn Kaas havde en Tid Damsgaard i deres Besiddelse. Deres Søster, Fru Kirsten Mogensdotter, gift med Frantz Dyre til Damsgaard og Palsbjerg, skødede og gav 1574, efter hendes Mands Død, Hovedgaarden »Damsgaard« med Gods og Møller, til hendes Broders, Erik Kaas til Gielskovs Børn. Af disse skrev Niels Kaas sig endnu 1587 til Damsgaard, i hvilket Aar, førnævnte Fru Kirsten Mogensdatters Gave blev af

Kong Frederik II. tildømt Anders Kaas til Gjælsgaard, Niels Kaas til Damsgaard, Hartvig Kaas til Højrupgaard, Herman Kaas til Skovgaard og Jørgen Kaas til Gjelskov. Deres Broder og Medarving, Niels Kaas, udkøbte sine Sødskende og blev Eneejer 1591. Hans Enke, Fru Karen Bilde besad Damsgaard 1616.

Deres Datter, Fru Anne Kaas, gift med Hartvig Bilde, ejede Damsgaard 1623.

Deres Datter, Jomfru Karen Bilde, ejede Damsgaard 1652. I dette Aar d. 21. December skødede Tønne Juul til Søegaard, Ager Land i Karby Sogn til hende. Hun blev senere gift med Henrik Friis til Ørbæklunde.

Hendes Søstersøn, Knud Gyldenstjernes Datter, Jomfru Hylleborg Gyldenstjerne, ejede Damsgaard 1698. Hun giftede sig med Major Kristian Trolle, der 1703 den 26. Maj solgte og skødede Damsgaard til Vilhelm Deimann for en Købesum af 10,000 Rdl. Hovedgaarden 28 Tdr. Hartkorn, Bøndergodset var 247 Tdr. Hartkorn.

Denne solgte atter 2. April 1704 Damsgaard med Gods til Anders Winther, der 10. April 1709 igen solgte Damsgaard til Oberst Mathias Rosenørn, hvis Enke Fru Hedevig Margrethe Bornemann, til Aakjær, solgte Damsgaard 9. April 1729 til Kaptajn Anders Ring for 5000 Rdl. med Gods og Tiender, som ialt

var 408 Tdr. Hartkorn. Hans Enke, Fru Ingeborg Marie Jørgensdatter Glerup giftede sig efter hans Død med Niels Hansen, som derved blev Ejer af Damsgaard. Han døde 1743 og Enken giftede sig tredje Gang med Kristen Nørbæk, der døde 1782. Efter hans Død blev Damsgaard solgt ved Auktion for 8781 Rdl. til Mads og Niels Pedersen Refsgaard. Sidstnævnte afkøbte 1797 Broderen hans Halvpart for 4391 Rdl.

Da han døde 1812 blev Damsgaard købt ved Auktion af Mads Refsgaard med flere, men Skødet udfærdigedes 1813 til Jens Brejnholt og hans Søn Kristen Brejnholt, der samme Aar af sin Fader fik Skøde paa Damsgaard, idet han da købte Faderens Halvpart for 8000 Rbd. S. W.

Efter Kristen Brejnholts Død 1851 kom Damsgaard (29 Td Hrt.) til hans Søn Jørgen Kristian Brejnholt for en Købesum af 30,000 Rd. Denne solgte igen Damsgaard til sin Søn Kristen Brejnholt 1891, som i Aaret 1901 afhændede den til den nuværende Ejer N. Overgaard.

Den Brejnholtske Slægt, der dannede det vestjyske Dynasti paa Studehandelens Omraade, stammer oprindeligt fra Avlsgaarden »Brejnholt« i Humlum Sogn mellem Struer og Odde Sund, en Gaard paa 14 $\frac{3}{4}$ Td. Hartkorn, med et Tilliggende af 255 Tdr. Land.

Den Brejnholtske Slægts Med-

lemmer betegner sig selv som inkarnerede Studehandlere, og vil gerne vedgaa, at Slægtens økonomiske Stilling og dens Indflydelse i de vestjyske Egne stod i nøjeste Forbindelse med Studehandelen.

Om denne Slægts Erhvervelse af Damsgaard fortælles, at da ovennævnte Jens Brejnholt og dennes Søn Kristen i Aaret 1812 kørte fra deres Hjem for at overvære Auktionen over Damsgaard, maatte de vente ved Næssund paa Grund af Blæst, og kom derfor ikke i rette Tid til Auktionen.

Mads Refsgaard havde faaet Gaarden tilslaaet, men vilde godt sælge den igen, og han og de to Brejnholter blev enige om Købevilkårene. Refsgaard spørger derpaa den gamle Brejnholt om han kunde stille Kaution for Handelen. Dertil svarede Brejnholt, at han maaske nok kunde stille lidt og bad Refsgaard om at følge med ned til Vognen, hvilket han ogsaa gjorde, men han lod sig dog ret tvivlende forlyde med, at den Kaution, der fandtes nok ikke kunde gøre det. Brejnholterne var nemlig ret jævnt paaklædte og viste i det hele ikke for saa meget som de var; stor var derfor Refsgaards Overraskelse, da han kastede et Blik i det Pengeskrin, som Brejnholt havde staaende i sin Vogn, thi der var Kaution nok i Skrinet.

Sønnen Kristen Brejnholt afkøbte samme Aar Faderen hans

Halvpart og blev derved Eneejer af Damsgaard. Her voksede nu en Flok kraftige Børn op, hvoraf følgende er omtalt i »Studehandelens Historie«, der er udgivet af Jesper Madsen; men som vistnok er udsolgt.

Jørgen Kristian Brejnholt, født paa Damsgaard 1827, arvede Fødegården og giftede sig med Maren Buch fra Sønder-Holmgaard ved Ringkøbing.

Som Landmand gjorde han sig fortjent ved at indføre Korthorns racen til Øen og danne en ypperlig Kvægstamme, hvoraf Avlsdyr til høje Priser solgtes til endog fjerne Egne.

Ligeledes omlagde han ganske Driften af sin fortrinlige Ejendom, idet Vægten efter Marsk-Mønster blev lagt paa Græsfedning af løsgaaende Kreaturer i »Fenner«; et Eksperiment, som lykkedes over al Forventning.

Ved Siden af sit Avlsbrug svigtede han ikke Familietraditionen som Handelsmand med Kreaturer og Heste, af hvilke han navnlig ansaas for en ypperlig Kender.

En Broder til Jørgen Kristian Brejnholt var Povl Brejnholt, født paa Damsgaard 1825, død i Esbjerg 1897. Han skal have været en af de mærkeligste af de gamle Studehandlere. Han blev allerede Ejer af Boddum Bisgaard 1844.

Om denne Mand skriver Ludv. Schrøder i Højskolebladet for 5.

Januar 1904: Povl Brejnholt fik sin Skolegang hos Degnen i Ovtrup. Naar der var Tale om højere Tal end 1000 kunde Læreren sige: Det kaldes en Million; men det skal I ikke bryde jer om, bitte Børn, for det er noget én aldrig faar Brug for!

Povl Brejnholt blev aldrig stærk i at regne paa Tavle eller Papir. Men han regnede bedre i Hovedet og fik endda adskilligt at gøre med højere Tal end 1000. Læsning var heller ikke hans stærke Side. Der er kun én Bog, han vides at have læst helt igennem — Robinson Kruso. Desmere lærte han ved at se sig om. Han var nok ikke mere end 14 Aar gammel, da han var med til at drive store Flokke af magre Stude til Husum, og Faderen lod ham blive dernede et Aars Tid, for at han kunde lære at forstaa og udtrykke sig paa Tysk.

I 20 Aars Alderen blev Povl Brejnholt Ejer af Boddum Bisgaard, som Faderen købte til ham. Denne Gaard satte han i god Drift. Han indførte Kort-hornsracen paa sin Gaard og begyndte at fede. To Gange aarlig var han paa Husum Marked, i Itseho og flere Steder for at sælge Stude. Han paatog sig ogsaa at sælge Stude for andre.

I »Den Brejnholtske Slægt« skriver Etatsraad N. B. Brejnholt om ham: I sine yngre Dage ofrede han sig særlig for Driften af sin fortrinlige Landejendom

og en omfattende Handel med Stude, som førtes i Kompagniskab med andre Medlemmer af Slægten. Han havde imidlertid et klart Øje for, at den gamle Studetrafik var under Forvandlingens Lov. Dampskibe og Jernbaner begyndte at gribe ind. Medens Transporten hidtil var foregaaet i Smaaflokke den lange Vej, traadte de moderne Samfærdselsmidler nu til, og hertil kom, at der aabnede sig et nyt Marked for os i England. Vejen fra Stalden og til Markedet kunde nu tilbagelægges i en saa kort Tid, og paa en saadan Maade, at Kreaturerne intet tabte i Vægt af nævneværdig Betydning.

Det var den 24. Juni 1875, at »Riberhus« aabnede Englandsruten fra Esbjerg. Dermed skete et stort Omslag i Studeholdet; nu var vi i Stand til at gøre den jyske Stud fuldfærdig tilslagtning, og det havde til Følge, at Fedningen mere og mere vandt Indgang.

Det blev en Opgave for Povl Brejnholt at arbejde for det engelske Marked. 1878 flyttede han med sin Familie til Esbjerg. I tre Aar havde han været nødt til ugentlig at rejse til Esbjerg for at lede og medvirke ved Udførselen af levende Kreaturer, og dermed vedblev han, indtil Engländerne lukkede derfor 1892.

— — —

Jens Brejnholt, født paa Damsgaard 15. Januar 1815, og Niels

J. Stockholm, født 1808, var dobbelt besvogrede, den første var gift med den anden Søster og omvendt.

Deres Fædre købte i 1835 den gamle Hovedgaard, Vestervig Kloster med tilliggende rige Tiender. Den deltes imellem dem, saaledes, at der blev to Gaarde, Overgaard og Nedergaard, hvoraf Niels Stockholm fik den første, og Jens Brejnholt den sidste. Begge vare dygtige Avlsbrugere og ansete Studehandlere, der arbejdede sig op til stor Velstand og kunde glæde sig ved almindelig Agtelse og Folkeyndest.

Niels Stokholms Søn, Povl Stokholm, født 19. November 1840, arvede Overgaard efter Faderens Død, 1892. Han drev ogsaa en meget betydelig Handel lige til sin Død, 1906, dog kastede han sig i de senere Aar mest over Hestehandelen. Det var kun første Klasses Heste, han købte, og som han solgte paa Markederne i Hamborg.

Niels Brejnholt, født paa Damsgaard 1819, blev gift med Maren Stokholm paa Kappel, hvorved han kom i Besiddelse af denne Gaard.

Han var imidlertid for fuld af Spekulation til at kunne lade sig nøje med Driften af sin store og gode Ejendom, og kastede sig derfor, — følgende Familietraditionen —, ind paa Handel med Heste og Stude. Efter nogle Aars

Forløb solgte han Kappel og blev senere Ejer af Spøttrup, den gamle Studegaard i Salling.

Det var vel nok for at kunne drive Studedefning med saa meget større Kraft, at han omdannede én af den gamle Hovedgaards Fløje til Brændevins-Brænderi. Dette Foretagende bragte ham meget store Tab, saa han tilsidst maatte sælge Gaarden.

Det var ikke let at blive anset for en virkelig og betydende Studehandler i de Dage, da der, ifølge Jesper Madsens Fremstilling i sin Bog, dertil ikke krævedes faa Egenskaber.

Det var langtfra nok at have et godt Snakketøj og være en ret god Kreaturkender; det gjaldt mere om at kunne bedømme de Mennesker, man skulde handle med, ikke mindst de Marskbønder, man skulde sælge de indkøbte Stude til. Med andre Ord, man skulde være i Besiddelse af en i høj Grad udpræget Menneskekendskab.

Han betegner disse Studehandlere som en særegen Type; støtte, ærekære og vederhæftige, og vi tør nok gaa ud fra, at de her nævnte Brejnholter maa have hørt til ovennævnte Type.

Ørndrup

i Karby Sogn var paa »Danske Atlas« Tid (1769) en fri og komplet Sædegaard. Borge- og Lade-

gaarden var bygget 1742 af P. Stjernholm og bestod af Mur og Egebindingsværk. Borgegaarden der bestod af 3 Længer, var teglhængt. P. Stjernholm har tillige anlagt en Frugthave. De gamle Skøder og Adkomster er for længe siden bortkomne.

Ørndrup tilhørte 1452 Kristen Borre, og 1455 Mogens Borre, og senere Erik Høg (Banner), der faldt i Krigen med Ditmarskerne i Aaret 1500. Hans Søster Abel Høg bragte den til sin Mand Niels Kaas. Derefter Sønnen Mogens Kaas til Ørndrup 1523, der blev Væbner 1540, og Frue Mette Friis. Mogens Kaas var Kong Frederik II's Køgemester.

Dernæst deres Søn Niels Kaas til Ørndrup og Frue Dorothea Munk, og Niels Kaas' Brødre Iver og Jens Kaas. Den sidste, Jens Kaas til Øregaard, der døde 1609 paa Ørndrup, var gift med Frue Kirsten Juul.

Deres Søn Jens Kaas til Frøstrup, og Fru Ellen Stygge. Derefter deres Søn Thomas Kaas til Ørndrup og Frue Anne Wind. Deres Datter, Kirsten Kaas var gift med Waldemar Skram. Deres Navne W. S. — K. K. med Aarstallet 1656 stod paa en Løsholt, der blev taget af den gamle Bygning og indsat i den ny Bygning 1742.

Om Kirsten Kaas sang Egnens Bønder endnu i det 18. Aarhundrede en Nidvise. I Aaret 1677 og følgende Aar gjorde Kreditorer-

ne Indførsel i Ørndrup, som 1662 var 72 Tdr. Hartk ialt, for deres Tilgodehavende hos Waldemar Skram.

Største Parten af den kom til Peder Mathisen, der døde 1689, hvis Enke Jytte Jespersdatter yderligere samlede den, saa hun 1696 ejede 24 af dens 41 Tdr. Hartk. Hun solgte disse 24 Tdr. Hartk. til Peder Madsen i Lemvig, der 1697 solgte disse til Forpagter paa Aagaard, Christen Broerholt, som synes at være bleven Eneejer, og 1699 solgte Ørndrup (41 og 201 Td. Hartk.) til Anders Kjærulf til Bjørnsholm, der ca. 1728 udlagde den som Arv til sin Søn Kancelliraad Severin Kjærulff, der døde 1730.

Paa Auktion efter ham blev Ørndrup, 41 med Gods i alt 395 Tdr. Hartk. købt af Helena Rebekka Byssing, Enke efter Cancelliraad Kristen Gjørup, der senere ægtede Peder Fogh til Ryomgaard. Denne overdrog Ørndrup 1734 til Herløv Jensen Stjernholm til Kjeldgaard, der døde 1759.

Han overdrog 1755 Ørndrup, 41, 30 og 311 Tdr. Hartk. for 8000 Rd. til sine Sønner Peter og Nicolaj Stierholm, der begge døde 1766, hvorefter deres Broder Major Jens Stierholm 1774 overtog Ørndrup. Hans Enke, Else Kragballe, skødede 1775 Ørndrup, 41, 119 og 237 Tdr. Hartk. til sin Svigersøn, Overkrigskommissær, Niels Kragh Lange til

Bøttigersholm paa Fyn, for 32,000 Rdl. Denne solgte igen Ørndrup 1776, da 41, 38, 35 Td. Hartk. for 7384 Rdl. til Hagen Jørgensen.

Denne solgte 1798 Ørndrup Hovedgaard 40 Tdr. Hartk. med Bøndergods 205 Td. Hartk., samt Karby og Rakkeby Sognes Kirketiender, til Niels Refsgaard til Damsgaard for en Købesum af 39,000 Rd. Han transporterede straks Købet til Landsdommer Henr. Joh. Leth, Ritmester Joh. Konr. Schuchardt og Overkrigskommissær Fr. Jørg. Fønss. Sidstnævnte døde kort efter, men Enken ægtede Ritmester Schuchardt, der 1798 sammen med Landsdommer Leth fik Bevilling paa at udparcellere Gaarden, hvorefter den udstykkedes i 37 Parceller, der ved Køb og Salg sammensmeltede til 14.

De tvende Herrer solgte 1800 Ørndrup Hovedparcel med Rakkeby Kirketiende til Peder Lillelund for 11,000 Rdl. Gaarden havde da 22 Tdr. Hartk. Denne solgte 1805 begge Dele for 18,500 Rdl. til Niels Nissen, der døde 1829. Hans Enke afhændede 1834 Ørndrup til Frederik Juul til Frøslevgaard og hans Svigersøn Andr. Povlsen. Dennes Søn F. J. Poulsen solgte Ørndrup, 20 Tdr. Hartk., i Aaret 1902 til den nuværende Ejer Niels Voetmann for 125,000 Kr.

Paa Gaarden findes, eller fandtes tidligere, en Smedejernsfløj

med Aarstallet 1660 og adelig Krone.

Votborg

i Tæbring Sogn har tidligere været en Herregaard. Den ejedes 1435 af Peder Nielsen (Bomøve) af Wotteborg, hvis Enke Inger Kaas synes at have efterladt den til sin Brodersøn Jens Kaas, der 1477 skrev sig hertil.

I Aaret 1667 blev Votborg, 24 Tdr. Hartkorn, af Anders Sandberg til Kvelstrup mageskiftet til Mag. Jakob Faber, og 1704 blev den af Hans Hansen Riber solgt til tidligere Forpagter af Damsgaard, Peder Frederiksen.

Kaptein Anders Ring til Damsgaard købte 1732 den halve Part af Votborg af Jesper Nielsen Leth, der havde arvet denne Halvpart efter Inger Mouridsdatter, der døde 1729, og 1734 købte han den anden Halvpart for 143 Rdl. af hendes andre Arvinger, og endnu 1763 var den en Bøndergaard under Damsgaard.

I Aaret 1798 overtoges Votborg af Frands Hagensen, der døde 1825. Derefter ejedes den af Sønnen Hagen Hagensen. Han byggede Enggaard i Ovtrup Sogn i Aarene 1768—69, hvorefter han flyttede dertil. Votborg blev forpagtet af Sønnen Cand. ph. Nis Hagensen, der senere fik den i Eje, og overdrog den til Sønnen Hagen Hagensen.

Den nuværende Ejer er Kr. Østergaard, der købte Gaarden 1901.

Næs ✓

i Karby Sogn var fordum en adelig Sædegaard, der 1412 beboedes af Mogens Andersen, og derefter tilhørte dennes Døtre Marine, Peder Svendsens Enke, og hendes Søster, der først var gift med Povl Jensen eller Nielsen, der 1426 fik Frihed og Frelse, og 1435 skrev sig til Næs. Hun ægtede senere Chr. Lauridsen.

Sønnen af første Ægteskab, Præsten Jens Poulsen, samlede Næs ved at udkøbe sin Moster 1485, og sine mange Halvsøds-kende, og gav den derefter til Vor Kloster 1490. Dog havde han en Medejer i sin Halvbroder, der ogsaa havde opkøbt Andele i Gaarden, og 1501 pantsatte den til Dueholm Kloster. Hans Søster Kirsten Kristensdatter skrev sig endnu 1515 til Næs.

Erik Abildgaard til Næs nævnes 1474.

Ejstrup

i Hvidbjerg Sogn hørte til Skarpenberg Gods paa Mors. 1661 blev den, 19 Tdr. Hartk. m. m. Gods, udlagt fra Krønen til Alb. Balts. Berends Enke og Arvinger og Hollænderen Leonhart Marcellis.

Den tilhørte Anthoni Klerque, der døde 1725, og Ejstrup blev 1730 solgt af Købmand Oluf Nielsen i Nykøbing til Lars Nielsen Bugge; dens Hartk. var da 15 Tdr. Han døde 1761, hvorefter den med Sognets Kongetiende,

17 Tdr. Hrtk., købtes ved Auktion for 2150 Rd. af Kr. Staunstrup til Blidsstrup, der i Aaret 1776 solgte den for 780 Rd. til Anders Povlsen Riis, der tilkøbte Tiender (41) og Gods (88).

Han døde 1782, hvorefter Sønnen Povl Riis fik Gaarden. Han døde 1807, hvorefter Enken bragte Ejstrup til sin anden Mand Chr. Madsen. Denne døde 1838 og hans Enke giftede sig anden Gang med Henrik Wang, der døde 1844. Enken giftede sig tredje Gang med Kammerraad Chr. J. Møller.

Han solgte 1891, kort før sin Død, Ejstrup til Svigersønnen Chr. Mehl, der i Aaret 1911 solgte Ejstrup, 15 Tdr. Hrtk., for 109,000 Kr. til Morslands Udstykningsforening. Hovedparcellen kom først til Skovbo Andersen, af hvem den nuværende Ejer, Chr. Ørgaard, har købt Gaarden.

Hvidbjerggaard

i Hvidbjerg Sogn skal ifølge D. Atl. være en af de ældste adelige Gaarde paa Øen, men var paa dens Tid (1769) en uprilegeret Avlsgaard, og saa godt som ikkun en slet og ret Bondegaard.

Den først nævnte Ejer er Væbneren Enert Lavridsen 1481. 1505 og 1523 ejedes den af Niels Bagge. Dernæst 1532 af Enevold Eriksen Rekhals og hans Søn Niels Enevoldsen, der døde 1561 paa Hvidbjerggaard. Paa Skiftet efter ham tilfaldt Gaarden, der

var skyldsat for 1 Læst Byg og 2 Td. Smør, Ivar Grøn, hvis Moder var en Broderdatter af Niels Bagge.

Efter hans Død 1591, have hans Arvinger formodentlig solgt Hvidbjerggaard til Jørgen Friis til Krastrup, som ejede den 1594, men 1602 tilhørte den Erik Kaas, der døde 1625. Hans Enke, Karen Mogensdatter (Harboe) besad den 1627.

Hvidbjerggaard ejedes 1662 af Søstrene Krag til Glomstrup (24 Td. Hrtk), dog sammen med Søstersønnen Mogens Kaas, hos hvem Mogens Pedersen, Forvalter paa Frøslev, 1666 fik Indførsel i Hvidbjerggaard for 1600 Rd.

I Aaret 1671 blev den af Chr. Schyttes Enke pantsat til Peder Benzon til Havnø, der 1691 afkøbte Schyttes Enke Gaarden, men straks transporterede Købet til Kristen Kristensen fra Bodumbisgaard, der 1698 solgte den (22 Td. Hrtk.) til sin Broder Niels Kristensen Wellegaard, der døde 1699.

Hans Enke ægtede 1700 Jens Sørensen Bloch af Højris, der døde 1712. Paa Skiftet efter ham blev Hvidbjerggaard udlagt til Stedsønnen Hans Nielsen, der 1716 solgte Hvidbjerggaard til Oberst Mathias Rosenørn til Damsgaard for 489 Rd.

I Aaret 1718 ejedes Hvidbjerggaard af Kristoffer Nislau, der var Rektor i Thisted, den blev

snart øde og hjemfaldt før 1722 til Kronen, der 1750 solgte Hvidbjerggaard for 61 Rd.(?) til Peder Damgaard, af hvem Jens Hegelund i Holstebro 1751 købte Hvidbjerggaard, 21 Td. Hrtk., for 98 Rd.

Han delte Gaarden. Den ene Halvdel solgte han 1758 for 120 Rd. til Peder Espersen paa Ballegaard, der 1767 solgte den for 100 Rd. til Mads Bittetekjær, hvis Enkes anden Mand, Peder Andersen, 1771 solgte den til Kristen Riis paa Blidstrup. Dennes Søn Jens Kristensen Riis, solgte 1782 Hvidbjerggaard for 200 Rd. til Jens Thomsen, der vistnok forud ejede den anden Halvdel; han døde 1784. Den nuværende Ejer er J. Odgaard.

Sin Sædegaards Frihed mistede Hvidbjerggaard allerede i det 17. Aarhundrede. Ifølge D. Atl. havde Hvidbjerggaard paa dens Tid (1769) 20 Td. 2 Skp. 3 Fjd. 1 Album Hrtk, og der hørte da nogle Huse under den, der til sammen havde 1 Td. 7 Skp. 00 Fjd. 1 Alb. Hrtk.

Vejerslevgaard

i Vejerslev Sogn var tidligere en adelig Hovedgaard, som Kongen tildømte Ridder Niels Krabbe fra Biskop Jeppe Friis i Børglum. Hr. Niels Krabbes Enke, Fru Bege Mortensdatter ejede 1457 Vejerslevgaard. Den tilhørte 1481 hendes Sønnesøn Niels Krabbe, hvis Datter bragte den til sin

Ægtefælle Ejler Lykke. Deres Søn Erik Lykke ejede 1568 Vejerslevgaard.

I Aaret 1662 var Vejerslevgaard en Bondegaard paa 29 Td. Hrtk. underSindbjerggaard, men 1683 anerkendte Rentekamret den som »en ældgammel Sædegaard«.

Den tilfaldt Jomfru Anna Sehesteds Søsterbørn, Jørgen og Karen Lykke, hvilken sidste 1666 ved Mageskifte blev Eneejer. I Aaret 1688 hjemfaldt den til Kronen for Skatterestancer og blev 1693 udlagt til Byttergods, men 1716 skødede Kongen den, 17 Td. Hrtk m. m. for 330 Rd Kroner, som en Bondegaard, til Jens Blooch Kampmann, der 1731 solgte Vejerslevgaard for 500 Rd. til Kmjkr. F. C. Klingenberg til Lund. 1760 tilhørte den Student Jens Jørgen Thestrup. Han døde 1775, hvorefter den blev købt ved Auktion samme Aar for 430 Rd. af Jens Peter Woydemann og Peder Dyhr, der straks transporterede deres Bud til Studios Niels Nielsen Krog.

Han solgte 1777 Vejerslevgaard, 19 Tdr. Hartk. til Kristen Staunstrup til Blidstrup. Vejerslevgaard var derefter en Fæstegaard til 1853, da P. Chr. Klavsen købte den. Han solgte den 1872 til sin Søn N. P. Clausen. I Aaret 1895 udstykkedes Enggaard og Vejerslevlund og efter N. P. Clausens Død 1899, overtoges Vejerslevgaard 1901 af

Sønnen A. Clausen, den nuværende Ejer.

Til Vejerslevgaard henføres Folkevisen om Ellen Ovesdatter, der fik Præsten i Vejerslev til i Kirken at læse den lange Læst, hvorved hun undgik at blive bortført af Hr. Magnus, idet hun imidlertid flygtede over Salling-sund. Visen findes i M. Dahls-gaards Afhandling om Salling-sund i »Hist. Aarb. for Mors« 5. Aargang 1923. (Trap.)

Glomstrup

i Hvidbjerg Sogn er ifølge D. Atl. en gammel Sædegaard, hvis Navn i ældre Tider findes skrevet Glomstrup og Glymstrup, som egentlig skal være Glums Torp, formodentlig efter en Mand ved Navn Glum, som først skal have bygt og boet Stedet.

Borgegaarden bestod paa D. Atl. Tid af tre Huse, hvilke saavel som Ladegaarden var af Bindingsværk, tildels med murede Vægge.

Den tilhørte 1376 MogensNielsen og 1424 skrev en Adelsmand Pape sig til Glymstorp. 1494 Niels Eskildsen (Høg eller Banner). Anne Nielsdatter Høg, vel-sagtens Niels Eskildsens Datter, har rimeligvis bragt den til sin Mand Jens Nielsen (Rotfeld), hvis Datter Fru JohanneRotfeld, Enke efter Hans Lykke, i Aaret 1568 ejede fire Gaarde, som kaldes Glumstrup. Hun døde 1574.

1591 nævnes Kristen Krag til

Glomstrup og 1613 han og hans Broder Mogens Krag, der begge døde 1622. Hvorefter Mogens Krag's Døtre, Ellen, død 1668, og Anne, død 1678, ejede Glomstrup, der da havde 32 Td. Hrtk. Nogle af deres Arvinger (Jørgen, Hartvig og Mogens Kaas, samt Sophie Krabbe, der var gift med Kjeld Krag) solgte 1680—81 deres Arveparter i Glomstrup til Assesor P. Benzon til Havnø.

Han har vistnok solgt sin Part til Chr. Schytte, der døde 1687. Hans Enke, Else Jørgensdatter, udkøbte 1693 Otto Krag og Greve Otto Rantzau, og derefter samme Aar solgte Glomstrup, 28 Td. Hrtk., til Ritmester Georg Arnold v. Post, der døde 1708. Efter hans Død ejede hans Enke, Helvig Brockenhus Glomstrup; hun døde 1728. Derefter Sønnen Kr. Post, der 1734 solgte Gaarden til Kammerjunker Fr. Chr. Klingenberg til Lund, der døde 1708. Hans Enkes anden Ægtefælle Major Samitz solgte Glomstrup 29 — 17 — og 211 Td. Hrtk., for 9600 Rd. til Peder Espersen Møller fra Havretoft i Salling, der 1755 solgte Gaarden for 9800 Rd. til Mads Isager i Ringkøbing, som døde 1771.

Dennes Enke, Anne Marie Eerslev, ægtede 1772 Niels Kristensen Nandrup, der døde 1785, hvorefter hun 1788 solgte Glomstrup, 29 Fd. og Gods 130 Td. Hrtk., til Bodil Hillerup, Enke efter P. Nissen til Spøttrup. Hun

afhændede 1789 igen Gaarden for 17,400 Rd. til Jens Kjærulf Sand, Forpagter af Hvidstedgaard.

Sand skødede 1805 Glomstrup for 41,000 Rd. til Chr. Jakobsen til Hegnet og Anders Gedde, der 1809 blev Eneejer, og 1812 igen kompletterede Gaarden. Han døde 1836. Fra hans Enke gik Gaarden over til Sønnen, Justitsraad D. G. Gedde, der døde 1863. Hans Enke beholdt Godset, da han overdrog Glomstrup, 32 Td. Hrtk. til sin Søn A. Gjedde.

I Aaret 1914 solgtes Glomstrup til Morslands Udstykningsforening for 264,000 Kr. Hovedparcellen kom samme Aar til J. Odgaard, har flere Gange skiftet Ejer, og tilhørte før sidste Udstykning H. Bering.

Hovedbygningen er opført 1797, og de dertil brugte Tag- og Mursten ere fra Gaardens eget Teglværk, hvor der i Almindelighed brændtes Sten 5 Gange om Aaret og 8000 Sten hver Gang.

Sindbjerggaard

i Redsted Sogn var paa D. Atl. Tid en privilegeret, men ukomplet Sædegaard. Bygningerne var paa samme Tid af Bindingsværk med Straatage.

Sindbjerggaard ejedes 1485 af den Børglum Bisp, men kom senere til Kronen, og var da bortfæstet til tvende Mænd, Niels Lauridsen og Peder Gregersen. Kronen gav 1538 Niels Krag Brev paa den. Den brændte 1577,

da Mikkel Pindsbæk havde Livsbrev paa den. Senere blev den pantsat til Mogens Juul, men lagdes 1598 under Hald Len.

I Aaret 1636 blev Sindbjerggaard, 24 Td. Hrtk., af Kongen mageskiftet til Jomfru Anna Sehested, der døde 1665. Hun anlagde Haven. Gaarden deltes efter hendes Død blandt hendes Arvinger. Assessor Hans Knudsen skødede 1693 en Trediepart af Sindbjerggaard til Kristen Nielsen, Forpagter paa Lund, mens en anden Trediedel 1694 af Gregers Høg til Vang blev solgt til Vennich Sørensen, der 1696 købte flere Smaaparceller af Aksel Sehested og Baron Putbus.

Vennich Sørensen døde 1697, og hans Enke Dorthea Nielsdatter Abildgaard ægtede 1698 Peder Tæbring af Blidstrup, der yderligere samlede Gaarden. 1698 Skøde fra Kirsten Hein, Hr. Mogens Poulsens, og 1701 fra Jomfru Edel Sehested.

Efter Peder Tæbrings Død blev Sindbjerggaard med Gods, 16 Td. Hrtk, ialt 31 Td. Hrtk, 1728 udlagt til deres Datter Sidsel Pedersdatter, gift med Kristen Nandrup. Han døde 1745, og Enken solgte 1763 Sindbjerggaard til sin Søn Vennich Nandrup, der 1778 solgte Gaarden for 9100 Rd. til Mad. Maren Vistisdatter, Enke efter Mads Nyssom.

Hun ægted 1780 Jens Riis til Blidstrup. Denne solgte 1783 Sindbjerggaard, der da havde 26

Td. Hrtk., for 5500 Rd. til Peder Støvelbech fra Strandbjerggaard. Han solgte Aaret før sin Død 1812, Sindbjerggaard til sin Sviigersøn Povl Chr. Stokholm for 16,000 Rd. Stokholm døde 1822 og Enken ægtede senere Niels Bjerregaard, hvis Sønner overtog den 1850. De henlagde en Del af Jorderne til Mariesminde, som Niels Bjerregaard overtog, mens Chr. Bjerregaard beholdt Sindbjerggaard. Hans Enke solgte 1907 Gaarden til M. P. Jensen af V. Assels for 90,000 Kr., af hvem den nuværende Ejer A. Lynge har købt Sindbjerggaard.

Hovedbygningen brændte 1823 og Avlsbygningerne 1895. Der ses endnu Spor af de gamle Grave.

I Provst Schades Beskrivelse ses, at der paa den Tid, 1811, fandtes paa Gaardens Ejendomme 6 Afbyggerhuse med Jord, hvoraf de 5 have 33 Td. Land.

Gaardens Hrtk. var 16 Td. og Jordarealet var 657 Td. Land.

Lund

i Øster Assels Sogn, skal have været ejet af en Adelsmand ved Navn Henrik Skarpenberg, som ifølge D. Atl. forbrød sit Gods til Kronen, fordi han satte Ild paa Peter Pykstruds Gaarde, nemlig Ørum, hvormed han var forlenet, og Alstedvold i Mors, som Kong Erik af Pomern havde skænket ham.

Derved kom Lund under Kro-

nen og blev ofte kaldet Lund Slot; den blev med underliggende Gods af Kongerne til fornemme Adelsmænd forlenet.

1404 og 1413 nævnes Johan Skarpenberg af Lund.

Forleningen besad Frue Mette Jensdatter Due, Hr. Lyder Kabels Efterleverske, i Kong Erik af Pommerens Tid og endnu i Kong Kristoffer af Bayerns Tid og derfor kaldtes Fru Mette af Lund.

Ved Aaret 1500 havde Peder Høg, Ridder og D. R. Raad Lund i Mors. Siden hans Søn Hr. Niels Høg, Ridder og D. R. Marsk, indtil 1520, da Kong Kristian II forlenede og pantsatte den til Thomas Iversen Juul og Frue Lene Ludvigsdatter Rosenkrands paa Livstid for 600 gode vigtige Rinske Gylden og 2500 Mark Danske Penninge, som det hedder i Pantebrevet, vor og Kronens Gaard Lunde i Sønnerherred i Mors, med Østre Assels Sogn, Serisløff og Serisløffløør, Vester Assels Sogn, Modyub Mølle og Rackeby.

Deres Søn Iver Juul, som siden blev slagen i Skipper Clemens Oprør, blev af Kong Frederik I bevilget, at maatte udløse sine Medarvinger af Kronens Gaard Lund i Morsø, og den beholde paa Livstid uafløst.

Siden blev hans Broder Iver Thomæsøn Juul dermed forlenet, og fik 1554 af Kong Kristian III Pantebreve derpaa, først for 1500 Jokumsdalere, 1500 Mark

Danske og 600 Rinske Gylden, derefter endnu for 800 Jokumsdalere, som han til Rigets nytte laant havde, og kaldes han i disse Breve Embedsmand paa vort Slot Lund udi Mors.

Mourits Podebusk havde siden Lund Slot, indtil 1560, da Knud Gyldenstjerne af Kong Frederik II blev forlenet dermed og bevilget at indløse det for den Sum Guld og Daler, som det i Pant staar for.

Af de følgende Lensmænd vides: Jørgen Bernekow til Kielserup 1564. Hannibal Gyldenstjerne 1590. Thomas Fasti til Vennersgaard 1592. Mourits Stygge 1599 til 1601. Jakob Lykke til Tanderup 1607 til 1616. Hans Dyre til Boller 1617. Mogens Høg til Kjærgaardsholm 1639. Niels Krag til Trudsholm.

Efter Souveræniteten blev Lund Hovedgaard og Gods, tillige med Bustrup, overdraget af Kong Frederik III til Alb. B. Berendts og Hollænderen Leonhart Marcelis for 53,980 Rd. Den tilhørte siden førstnævntes Sviigersøn, Generalpostmester Poul Klingenberg til Højris, der døde 1690. Han afstod den 1685, 60 Td. Hrtk., som mødrene Arv, til sin Søn, Konferensraad Poul Klingenberg. Han fik 1688 den bevilget Sædegaardsfrihed.

Den tilfaldt derefter Sønnen Etatsraad Frederik Kr. Klingenberg, og efter dennes Død 1750 hans Enke, Anna Cathrine Bü-

low. Hun ægtede Oberst Ph. G. v. Samiz, der 1752 af nyt opbyggede Borgegaarden med fire Fløje af Bindingsværk. Den tidligere Gaard havde været omgivet af Volde og Grave.

Samitz døde 1762, hvorefter Enken 1763 solgte Lund, 53 Td. Hrtk., og Blidstrup, 26 Td. Hrtk., med Tiender og Bøndergods 131 og 443 Td. Hrtk., til Thomas Lund til Grinderslevkloster, der forbedrede Gaarden meget og anlagde en Fajancefabrik. Han døde 1777, og Aaret efter solgte hans Enke Birgitte Sophie Friis, Lund, 63, 36 og 423 Td. Hrtk., for 36,000 Rd. til Hans Meulengracht og Saxo Aschanius, hvilken sidste 1784 udkøbte Meulengracht for 2450 Rd.

Aschanius døde 1788, hvorefter hans Enke Martzen Marie Erling 1794 solgte Lund, med samme Tilliggende og Fajancefabriken, for 56,700 Rd. til P. S. Fønss til Løvenholm og H. J. Leth til Lyngholm.

Efter at over 300 Td. Hrtk. Bøndergods m. m. var bortsolgt, blev Lund 1798 solgt for 60,000 Rd. til Byfoged, Justitsraad Thomas Wissing i Viborg, som døde 1811.

Han fik i Aaret 1804 Bevilling paa at udstykke Lund i to Parceller, Peterslund og Lund, og bortsolgte Resten af Bøndergodset.

Han solgte i Aaret 1805 Lund, 30 Td. Hrtk., med Øster Assels

Konge- og Kirketiende 34 Td. H. m. m., for 21,000 Rd. til Købmand J. Jørg. Bonne, der 1811 skødede samme Ejendomme for 47,000 Rd. til Chr. Jacobsen til Hegnet og F. Chr. Sahl. Jacobsen udkøbte 1812 Sahl, der fraskilte nogle Parceller.

Paa Auktion i hans Opbudso 1818 købte hans Fader, ovennævnte Chr. Jakobsen, Gaarden, 24½ Td. Hrtk. for 5000 Rbd. N. V. og delte den i to. Den ene, Gammellund, 12 Td. Hrtk., solgte han samme Aar for 4000 Rbd. r. S. til Søren Stjernholm, der 1823 solgte den til Chr. Riis til Blidstrup.

Senere tilhørte den Rigsdagsmand, Justitsraad J. C. Bonne, 1837—80, der solgte den til O. Knudsen for 88,200 Kr. Denne solgte 1905 Gammellund til N. Toft Nielsen. Den nuværende Ejer er J. Møller Povlsen.

Den anden Parcel, Katrinelund 12 Td. Hrtk., solgte Kr. Jakobsen 1819 for 2000 Rbd. r. S. til sin Søn Jørgen Jakobsen, udk. Jakobsen. Den kom snart efter til Prokurator P. S. F. Bendix; han døde 1858, men hans Enke beholdt den til sin Død 1867. Den nuværende Ejer er J. Jensen.

Nylund,

der dannedes senere, tilhørte J. S. Munk til 1862, og Ex Jur. P. C. Bendix til 1866, derefter Møller, som døde 1890. Den nuværende Ejer er Th. Møller.

Peterslund,

der havde 19½ Td. Hrtk. og Tiende 20 Td., skødede Th. Wisning 1803 for 14,000 Rd. til Peder Gimlinge. Han døde 1813 og hans Enke Birg. Mar. Møller tilkøbte i Aaret 1815 nogle Parceler af Lund, ialt 5 Td. Hrtk., for 5000 Rbd. N. V. I Aaret 1830 solgte P. Chr. Bloch Peterslund, som da havde 25 Td. Hrtk. med V. Assels Kirketiende for 5000 Rbd. r. G. til Stokholm, N. Brejnholt og P. Munk. Denne sidste, der døde 1883 blev Eneejer.

Hans Søn C. M. Munk solgte 1877 Peterslund, 14 Td. Hrtk., for 86,000 Kr. til J. Odgaard, fra hvis Dødsbo den overgik til Povl Mikkelsen. Derefter tilhørte den Chr. Overgaard og J. Møller Povlsen, der 1906 solgte til den nuværende Ejer M. Sørensen.

Lund havde tidligere eget Birketing og Birk, der i det 17. Aarhundrede omfattede Sognene Ø. og V. Assels.

I Provst Schades Beskrivelse af Øen ses, at Gaarden Lunds samlede Hrtk, fri Hovedgaardstakst var 52 Td. og at Jordarealet var ialt 917 Td. Land.

Som ovenfor nævnt indrettede Cancelliraad Thomas Lund i Aaret 1774 en Fajancefabrik ved Gammellund, som ogsaa fortsattes af hans Efterfølgere Meulengracht og Aschanius, men snart efter gik ind.

Der findes endnu Fajancer her paa Øen, der skylder ovennævnte

Fabrik deres Oprindelse, men da dens Varer er sjældne nu, vil Musæet gerne se saa meget af disse Varer som vel muligt, inden de sidste Stykker gaar til Grunde, og jeg beder da de Mennesker, der er i Besiddelse af gamle Fajancer og Stentøjssager som kunde tænkes at stamme fra Lund, om at meddele dette enten til Apoteker Olufsen, Nykøbing, Lærer Touborg, Ø. Assels eller til mig.

Blidstrup

i Blidstrup Sogn er ifl. D. Atl. en gammel Sædegaard. Den ejedes 1402 og 1410 of Terkel Jensen, og 1435 af Hans Eriksen, Væbner. Hans Enke, Karine Nielsdatter Krabbe ejede den 1457.

I Aaret 1547 kom den sammen med Stubberkloster fra Kronen til Iver Juel, der døde 1556, hvorefter hans Enke Mette Munk 1568 sad inde med den, men den var da delt i fire Gaarde. Hun døde 1589 og hendes Datter, Marren Juel, der var gift med Erik Rosenkrantz til Landting bragte Blidstrup til ham. Hun døde 1624 og Rosenkrantz 1591.

Rosenkrantz' Søn af et tidligere Ægteskab, Axel Rosenkrantz til Glimminge, solgte 1625 Blidstrup til Tomes Kaas til Ørndrup, der døde 1651. Hans Svigersøn Waldemar Skram mistede 1679 Blidstrup, 36 Td. Hrtk., ved Indførsel for 641 Rd. til Magister Peder Willumsen Paludan. Han

transporterede 1683 Blidstrup til Fru Margrethe Reedtz paa Rydhave. Hun døde 1693 og hendes Arvinger transporterede 1697 Blidstrup til Poul Hansen Tanche.

Denne solgte Blidstrup 26 Td. Hrtk. og Gods 16 Td. Hartk. ved Auktion 1705 for 2250 Rd. til Etatsraad Poul Klingenberg til Højriis, der døde 1723. Efter ham fulgte Sønnen Etatsraad Fr. Chr. Klingenberg, der ogsaa ejede Lund. Hans Enke Anna Kathrine v. Bülow ægtede Oberst Samitz. Blidstrup var derefter forenet med Lund til 1771, da den 26, 33, 119 Td. Hrtk. blev afhændet for 13,781 Rd. til Christen Staunstrup eller Riis, der 1780 solgte Blidstrup, 26, 50 og 206 Td. Hrtk. for 13,990 Rd. til sin Søn Jens Staunstrup Riis, der døde 1804. Hans Enke ægtede 1807 Visti Søndergaard, der døde 1823. Ved Skiftet efter hans Enke, Anne Nørgaard, der døde 1824, udlagdes Blidstrup for 14,000 Rbd. Sølv til hendes Søn af første Ægteskab Kristen Riis, ved hvis Død 1873 den gik over til Datteren Anne Jensine, der døde 1892. Hun var først gift med Jakob Sepstrup Knudsen til Movtrup, der døde 1869, hvorefter hun senere blev gift med hans Broder Etatsraad Knudsen, ved hvis Død Blidstrup kom til hans Stifsøn Johan Knudsen til Bangsbo.

Han solgte 1923 Blidstrup til Statens Jordlovsudvalg til Udstykning, efter at Udlængerne

kort forinden vare nedbrændte. Den er nu delt i 24 Ejendomme.

Blidstrup ejes nu af N. Stokholm.

Hovedbygningen er opført 1875—76 af røde Mursten i tre Fløje, med takkede Gavle, og et Taarn med Spir midt for Hovedfløjen til Gaardsiden. Den gamle Bygning af Mur og Bindingsværk var forandret og tildels fornyet efter 1824.

Ifølge Provst Schade var Gaardens fri Hovedgaardstakst 25 Td. 4 Skp. Hrtk., Jordarealet var ialt 441 Td. Land. I samme Beskrivelse ses, at Blidstrup da havde eget Teglværk, hvori, foruden Kalk, kunde brændes 4000 Mursten ad Gangen, som havde en hvidgul Farve.

Frydsbrønd

i Lødderup Sogn bestod ifl. Trap 1471 af tre Gaarde, der da fra Kronen blev mageskiftede til Dueholm Kloster, og ligeledes 1665, blev de skødede sammen med Klosteret til Poul Klingenberg. De havde da tilsammen 36 Td. Hrtk. Marcellis Frue, Aleta v. d. Camer skødede 1680 Frydsbrønd til Ida Weinholtz fra Flensborg. Hun ægtede 1688 Mathias From, der 1698 solgte den da sammenlagte Gaard til Ritmester Oluf Krabbe til Nandrup, hvis Enke Ide Sophie Giedde forbeholdt sig Gaarden, 21 Td. Hrtk., da hun 1729 solgte Nandrup.

I Aaret 1751 blev Gaarden købt af Melchior Meldahl, der straks

opførte nyBygninger, som brændte 1752. Kort efter maa Frydsbrønd være kommet til Hans Winther, der 1754 solgte den for 450 Rd. til Lars Toft, der 1755 solgte Frydsbrønd til sin Svoger Christen Jensen Sundbye, som 1757 atter solgte den for 900 Rd. til Kapt. Jørgen Hauch til Klarupgaard.

1762 købte Etatsraad Fr. Hauch den, men han solgte den igen 1763 med Tiende, 21 og 18 Td. Hrtk. til Nik. Chr. Tøttrup for 2500 Rd. Han døde 1769 og samme Aar solgte hans Enke Frydsbrønd til Peder Wadskiær, der døde 1775, hvis Enke 1777 ægtede Anders Poulsen fra Tæbring, der 1804 solgte Frydsbrønd for 7500 Rd. til Hans Hagen Jørgensen. 1825 blev den købt paa Tvangsauktion for 3100 Rbd. Sedler af N. Kjeldgaard Poulsen, hvorefter den kom til P. U. V. Tøttrup, og senere til Niels Voetmann, der døde 1875, hvis Bo afhændede den samme Aar, 27 Td. Hrtk. for 192,300 Kr. til Sønnen, Forp. P. U. C. Voetmann. Efter at have ejet den en kort solgte C. Levring den 1911 for 172,500 Kr. til et Konsortium, der delvis udstykkede den.

Nu tilhører den Sagfører Ovesen. Bygningerne ere nyopførte efter en Bdand 1896.

Højriis

i Ljørslev Sogn er ubestridt Øens smukkeste Herregaard, og hertil kommer, at dens Omgivelser er

saa smukke, storlinjede og ejendommelige, at man skal søge længe efter deres Lige.

Højriis er utvivlsomt en gammel Vikingerede, der er anlagt i den graa Oldtid, og der knytter sig baade Sagn og Fortællinger til den. I gammel Tid har Limfjorden strakt sig helt omkring Voldene, saa Borgens Herre har kunnet have sine Skibe liggende i sin Nærhed. Gamle Sagn fortæller, at der fra denne Borg dreves Sørøveri.

Denne Gaard, og mere Gods paa Øen, har i Dronning Margrethes Tid tilhørt den adelige Familie Skarpenberg. Rigsraad Johan Skarpenberg, som sloges til Ridder ved Kroningen i Kalmar, 1397, skødede 1413 en Gaard i Ljørslev paa Mors, kaldet Højriis, til Børglumkloster. Klosteret har dog ikke beholdt Gaarden længe, idet Tomas Pedersen til Hoffriis allerede nævnes 1424, og Kield af Howeriis nævnes 1436.

I Aaret 1445 kommer Højriis, med meget andet Gods til Rigsraad Anders Nielsøn (Banner), som døde 1486. Derpaa blev hans Søn Erik Andersen Banner Ejer af Højriis. Hans Enke, Karen Gøye ægtede senere Niels Høg, som derved blev Ejer af Gaarden. Dernæst blev Erik Andersøns og Karen Gøyes Søn Erik Eriksen Banner Ejer af Højriis. Denne mægtige Herre, der tillige ejede Kokkedal og var Kon-

gens Lensmand paa Kalø, afstod 1536 Højriis til Jens Thomesøn Sehested i Vellingshøj ved Hjørning. Han var Landsdommer i Nørrejylland og var gift med Fru Anne Juel. Efter hans Død 1555 kom Højriis til Sønnen Malte Sehested til Holmegaard og Fru Sofie Bille. Malte Jenssøn Sehested døde 1592, hvorefter Højriis kom til Sønnen Klavs Maltesøn Sehested til Rydhave, der var Statholder paa Øsel. Han døde 1612, men hans Enke, Anne Lykke beholdt Gaarden til 1636, da hendes Svigersøn Erik Juel udbetalte sine Svogre deres Andel i Gaarden. Blandt hans Søner var Sølhelten Niels Juel.

Erik Juel døde som en gældbunden Mand og Højriis blev udlagt til hans Kreditorer, som solgte den til Dr. Niels Benzon, der døde 1674. Derefter havde Mogens Iversøn Kaas den fra 1664 og til 1670, da han solgte Gaarden til den senere Generalpostmester, Konferensraad Povl v. Klingenberg. Den havde da 60 Tdr. Hartk. For sine Fortjenester som Postmester skænkede Kongen ham Herlighedsretten over Salling- og Vildsund, med Ret til at hæve Sundkorn for Overfarten over hele Mors, en Ret der ophævedes 1871. Klingenberg, der anlagde den smukke Have, afstod 1685 Højriis som mødrene Arv til sin Søn af samme Navn, er døde 1723. Hans Enke Ulrika Avgusta v. Speck-

han solgte 1755 Højriis, 41 Tdr. Hartk. 135 Tdr. Tiende og 427 Tdr. Hartk. Bøndergods m. m. — med en tredie Povl Klingenberg som Mellemand — til Konferensraad, Amtmand Fr. Hauch, som døde 1789.

Efter at en Del af Jordegodset var frasolgt, overdrog han Højriis, 41, 67 og 204 Tdr. Hartk., i Aaret 1769 for 29,000 Rdl. til Major Albert Winding, som maatte gøre Opbud, hvorefter Hauch maatte tage Højriis igen. Han solgte paany 1778 Gaarden til Købmand Didrik Galtrup i Thisted for 20,000 Rdl. Efter hans Død 1799 overtog hans Enke, Maren Kortbech, Højriis, men ved Skifte 1812 udlagdes Gaarden, 41, 97 og 216 Tdr. Hartk., til Svigersønnen And. Gjedde til Glomstrup, der døde 1836. Hans Enke beholdt den til sin Død 1849, hvorefter den kom til Sønnen Justitsraad Didr. Galtrup Gjedde, der døde 1863. Hans Svigersøn Løjtnant, senere Kammerherre C. L. A. Steensen-Leth overtog 1865 Højriis for 120,000 Rdl., som han udvidede og forskønnede meget.

Han solgte i Aaret 1918 Højriis, 20 Tdr. Hartk., til Generalkonsul Pay for 1,200,000 Kr. Ved Tvangsauktion efter ham overtoges Gaarden 1922 af Jysk Hypotekforening for 280,000 Kr. Denne solgte straks Højriis til Direktør J. C. Breum, der igen samme Aar solgte Gaarden til

Entreprenør Carl Jensen for 450,000 Kr. Han solgte 1924 Højriis til den nuværende Ejer, Ingeniør Alfr. Jensen.

Gaardens Hovedbygning bestaar af en Fløj i to Etager og to Sidefløje i én, og den ligger paa en Holm omgivet af Grave. Alle Fløjene er af hvidkalket Grundmur, med Kældere og takkede Gavle. Tidligere fandtes i Riddersalen Portrætterne af Konferensraad Klingenberg og Hustru. De er nedtagne af Hr. Pay og skænkede til Postmuseet, hvad der maaske var paa sin Plads. Derimod var det ikke helt paa sin Plads, at Hr. Pay nedtog de sjældne, ældgamle Gyldenlæderstapeter, som fandtes i Karnapstuen, og det er kedeligt, at disse gamle Svinelæderstapet ikke mere findes paa Højriis.

Ved en Sammenstyrning af de gamle Mure i 1816 fandt man et lille Rum, hvori der laa et Menneskeskelet; det bekræfter et gammelt Sagn om en Borgherre, der lod sin utro Hustru indemure.

I D. Atl. ses, at der i 1769 hørte tre smaa Skove til Højriis, som var de eneste paa Mors og i Thy. I Skoven findes en stor Høj, kaldet Hermansbjerg, hvori, efter Traditionen, en Mand ved Navn Herman, som siges at have bygget Gaarden, skulde ligge begravet.

En prægtig gammel Allé fører op til Gaarden. I den smukke

gamle Have findes en stor Sjøldenhed, en Turneringsplads fra Middelalderen.

Som en Tak til Kammerherre Steensen-Leth rejste Morsingerne, paa hans 70-Aårs-Fødselsdag i 1912, en Portrætbuste af denne Mand, paa Voldbakken syd for Gaarden.

I Følge Provst Schade havde Højriis 38 Tdr. Hrtk. med et Tiliggende af 906 Tdr. Land.

Kirstinedal

i Ljørslev Sogn hed tidligere Nebel. Nebel og Nebel Fang blev i Følge Trap 1430 skænket til Dueholm Kloster af Brødrene Niels og Lars Bomøve, der havde arvet den efter deres Forældre. I Aaret 1640 blev Nebel, 12 Tdr. Hrtk., fra Kronen skødet til Erik Juel, som inddrog den under Højriis Hovedgaard.

I Følge Provst Schade var Nebel kun et jordløst Hus, hvis Jord var inddraget under Højriis. Den saakaldte Nebel Mark, skriver han, er jævn og bestaar af sort sandblandet Muld. Paa denne Mark opførte D. G. Gjedde 1849 Gaarden Kirstinedal, som hans Enke, der døde 1876, solgte til Svigersønnen Steensen Leth, der 1883 solgte den, 16 Tdr. Hrtk. for 72,500 Kr. til Etatsraad Povl Knudsen til Blidstrup m. fl. Hans Stifsøn Johan Knudsen solgte den 1906 til et Konsortium. Den nuværende Ejer er P. Hovmøller.

Frøslevgaard

i Frøslev Sogn er en gammel Herregaard, der i Begyndelsen af det 14. Aarhundrede ejedes af Jens Ovesen. Omkring Aaret 1400 ejede en Hr. Tage Nielsøn Bild Frøslevgaard. 1419 ejedes den af hans Søn Jens Tagesøn Bild, og 1435 havde hans Fætter Niels eller Jens Frøst Frøslevgaard, som han vist i Aaret 1422 havde arvet efter sin Moster Cecilie Es-gsdatter Bild, der var Enke efter Hr. Tage Nielsøn.

Jens Frøsts Datter Else bragte den først til Ægtefælle Niels Kat, efter hvis Død hun ægtede Albert Skeel, der i Aaret 1455 skrev sig til Frøslevgaard. 1453 nævnes Jep Kat til Frøslevgaard, vistnok Fru Elses Søn af første Ægteskab, og Broder til Kirsten Nielsdatter Kat, med hvem Erik Stygge Rosenkrantz tilgiftede sig Gaarden, idet han, da Fru Else var meget imod dette Ægteskab; bortførte Liden Kirsten og giftede sig med hende.

Om Kirsten Kats Bortførelse af Erik Stygge findes en Folkeviser, se C. Molbech, Om de gamle danske Folkeviser, i Hist.-biogr. Saml. p. 47. Deres Datter Berete ægtede Hans Johansen Lindenov, hvis Søn Anders Hansøn Lindenov 1568 skrev sig til Frøslevgaard. Med hans Datter Kirsten Lindenov arvede Steen Bille $\frac{1}{3}$ af Frøslevgaard, som han 1574 mageskiftede til Kronen, der 1600 atter mageskiftede den til

Ove Lunge til Odden, der døde 1601. Fra 1578 havde Otto Huitfeldt og hans Frue Anne Kaas haft Livsbrev paa denne Part af Gaarden.

Ove Lunges Sønnedatter Ide Lunge bragte Frøslevgaard til sin Mand Otto Skeel til Katholm, der døde 1644. Deres Datter Birgitte Skeel ejede derefter Gaarden, der da havde 12 Tdr. Hrtk. Hun døde i 1659, og hendes Svoger, den bekendte Jens Juel, solgte 1671 Frøslevgaard til Tage Høg til Vorgaard, som for Gæld mistede den til Enevold Berregaard. Denne solgte 1701 Gaarden, 24 og 207 Tdr. Hrtk., til Hans Hansen, Forpagter paa Kokkedal. Han pantsatte den 1717 til Enevold Berregaard, der 1723 satte den til Trangsauktion, og selv købte den, 24 og 47 Tdr. Hrtk., for 2740 Rd. Denne transporterede straks Købet til By og Herredsfoged Rasmus Jørgensen i Nykøbing, der pantsatte den til Peder Mads Jensen til Ulstrup, som 1728 satte den til Auktion og købte den for 2000 Rd. Han døde 1737, og hans Enke ægtede Aaret efter Jørgen Chr. Povlstrup, Byfoged i Thisted. Han solgte 1742 Frøslevgaard til Peder og Søren Bør-gesen.

Peder Bør-gesen døde 1748, efter at have testamenteret Gaarden til Niels Mortensen Bør-gesen, der døde 1764. Hans Enke Karen Kvistendal, der døde 1798, beholdt Frøslevgaard, til hun i

Aaret 1773 skødede Gaarden til Svigersønnen Jens Wandborg, i hvis Tid Frøslevgaard brændte 1786. Han døde 1811 og hans Enke og Børn skødede 1812 Frøslevgaard 24 Tdr. Hrtk. underlagt 7 Tdr. Hrtk. ufri og 214 Tdr. Hrtk. Bøndergods, samt Frøslev og Mollerup Sognes Konge- og Kirketiender for 150,000 Rdl. til hans Søn Jens Hvistendal Wandborg, der 1817 solgte den til Niels Stenild til Vorgaard og Købmand Fr. Juul i Hobro.

Stenild døde 1918, og Juul blev Eneejer; han døde 1858 som Cancelliraad. Fra ham gik Frøslevgaard over til Svigersønnen N. S. Mortensen, der døde 1862. Hans Enke bragte Gaarden til J. C. Schade, der døde 1884, hvorefter Enken 1889 solgte Frøslevgaard, 18 Tdr. Hrtk., for 132,000 Kr. til N. Povlsen, der afhændede den til V. Mørk 1898, men maatte atter 1904 overtage den. Han solgte den 1906 for 97,500 Kr. til N. Kristensen. Den nuværende Ejer er J. Nørgaard.

Den 20. Juli 1786 brændte Borgegaarden, som da var en ny Bindingsværksbygning, medens Ejeren og hans Hustru var fraværende. Den nuværende Hovedbygning er opført af Grundmur efter Branden 1786, og bestaar af Hovedfløj med Karnap og Kvist og to Sidefløje alle i et Stokværk.

Ved Frøslevgaard fandtes tidligere en Tegl- og Kalkovn, hvori

brændtes ad Gangen 12—1400 Mursten af rød Farve og 30—34 Tdr. Kalk.

I Gaardens Udmark, Vangen, findes en Kalkgrube, Kridtgrav, som blev en Kilde til Velstand. Efter længe forgæves at have søgt efter Mergel paa Gaardens Ejendomme, blev denne Grube ifl. Provst Schade, hændelsesvis opdaget i Foraaret 1773, da to Bønder var i Færd med at udka- ste en Ræv af sin Hule. Kridtet i Erslev var vel nogle Aar tidligere opdaget, men det blev ikke benyttet ret meget, især til Indmarksjorder, før man lærte, at det kun er ved Misbrug af Kridt, at Ordsproget: Kridt gør en rig Fader, men en fattig Søn, kan anvendes.

Gaardens Hartkorn var 23 Tdr. og dens Areal 588 Tdr. Land.

Benthinesminde

i Frøslev Sogn er en Afbyggergaard fra Frøslevgaard. Den er opført 1846 af Fr. Juul, og opkaldt efter hans Hustru, Bente Marie Møller. Den overdroges til Sønnen Peder Juul, der 1875 solgte Benthinesminde for 130000 Kr., 14 Tdr. Hrtk. til sin Svoger J. C. Schade, hvis Enke havde den til 1902, hvorefter Chr. Mad- sen havde den en Del Aar; den nuværende Ejer er Holger Øster- gaard.

Jølbygaard

i Solbjerg Sogn var paa D. Atl. Tid en privilegeret men ukom-

plet Sædegaard, som før havde været beboet af Adel.

Af dens Ejere nævnes 1376 Fru Elene, eller Elne, af Julby, som var Hr. Ebbe Strangesens Efterleverske og endnu levede 1408. Niels Kaas og Frue Anne Sommer ejede 1505 Ølby. 1521 og 25 nævnes Peder Madsen til Ølby. 1536 og 1568 ejede Niels Nielsen Kaas og Fru Maren Dyre Jølbygaard. I Aaret 1599 havde deres Søn Erik Kaas Jølbygaard. Han var to Gange gift, først med Fru Kirsten Abildgaard og senere med Karen Juul. Erik Kaas døde 1625, hvorefter Jølbygaard kom til hans Søsterdatter Anne Ovesdatter Juul, der var gift med Holger Bille.

Bille solgte 1636 Gaarden til Jomfru Anne Vesteni, fra hvem den ved Arv kom til Søstersønnen Mogens Ottesen Kaas, der ejede den 1646. Peder Henriksen Mylting ejede 1662 Jølbygaard, som da havde 24 Td. Hrtk.; han døde 1663 som Slægtens sidste Mand.

Hans Søster, Fru Magdalene Henriksdatter, Enke efter Jon Oudensen (Tordenstjerne), lod sig 1671 indføre i den, der da tilhørte Broderens Enke Agnete Kaas. Denne pantsatte en Del af Jølbygaard til Søsteren Fru Agnes Kaas, der 1700 overdrog den til sin Søstersøn Henrik Linderot. Linderot transporterede 1713 Jølbygaard til sin Broderdatter Jomfru Dorete Linderot, der

samme Aar solgte den til Forpagteren, Kristen Knudsen, der døde 1726 som Ejer af hele Jølbygaard, der da havde 16 Td. Hrtk.

Efter Knudsens Død kom Gaarden til hans Svigersøn Anders Enevoldsen, Han solgte 1746 Jølbygaard for 900 Rd. til Degnen i Galtrup og Ø. Jølby, Sejer Olufsen Leth. Denne døde 1760. Bonderup solgte 1764 Jølbygaard for 1364 Rd. til Mads Brøndum, der igen 1769 skødede den til Bernt Møldrups.

I Aaret 1773 ejedes Jølbygaard af Anders Schurmand. Paa Auktion efter ham 1775 blev den for 1620 Rd. købt af Niels Tøfting. Denne solgte 1804 Jølbygaard m. m. for 32,100 Rbd. N. V. til Købmændene Niels Faartoft og Kjeldgaard Povlsen i Nykøbing.

Af disse fik Niels Søndergaard 1818 Skøde paa Jølbygaard. Omkring Aaret 1840 delte han dens Jorder mellem sine to Sønner. Den største Parcel, 12 Td. Hrtk., fik Poul Søndergaard, hvis Enke 1870 solgte den for 38,000 Rd. til C. J. Østergaard, der i 1903 byggede Jølby Nygaard paa en Del af dens Jord, som overlodes Svigersønnen P. Kortbek. Den nuværende Ejer af Jølbygaard er Jens Østergaard.

Ved Jølbygaard byggedes i Aaret 1809 en stor Vejr mølle med fire Kværne.

Overgaard

i Sundby Sogn var en Tid en ukomplet Avlsgaard, dog var den tiendefri, paa det nær, at den skulde svare noget vist til Præsten. I Aaret 1764 blev den igen kompletteret og nød Skattefrihed.

Af de Adelsfolk, som har boet paa Overgaard er Peder Madssøn til Overgaard, der blev Væbner 1507. Hans Vaabenmærke var en Pil. Med hans Datter Johanne kom Overgaard til Joh. Pors, og ejedes senere af deres Søn Mads Pors og deres Svigersøn Niels Andersøn, af Familien Winter, hvis Søn Knud Winter til Overgaard døde 1590.

Overgaard tilhørte 1568 Fru Jytte Podebusk, men var beboet af en adelig Enke Anne Porsdatter, der var Moder til ovennævnte Joh. Pors og Enke efter Jørg. Skadeland. Overgaard er rimeligvis snart kommen tilbage til Familien Pors, thi 1662 tilhørte den, 24 Td. Hrtk., Mads Pors' Sønne-datter Jomfru Inger Pors. I Aaret 1675 kom den ved Indførsel til Morten Thomsen, hvis Søn, Præsten i Kobberup Kristen Mortensøn Scheel, 1692 solgte Overgaard til Jens Mulli i Thisted. 1711 og 1728 tilhørte den Peder Thøgerssøn, derefter Jak. Winter, som døde 1761.

Hans Enke stillede samme Aar Overgaard til Auktion og 1762 blev Gaarden med Gods, 16 Td. og 5 Td. Hrtk. af Malte Chr.

Friis solgt til Ritmester Joh. Glud, der 1764 igen solgte Overgaard til Niels Aars til Ullerup. Han solgte Aaret efter begge Gaarde til Overkrigskommissær Fr. Bagger Klavson. Overgaard blev i Aaret 1786 skilt fra Ullerup, idet J. P. Woydemann da solgte Overgaard for 2330 Rd. til Jak. Dahlgaard, der 1799 afhændede den for 4600 Rd. til Thomas Jepsen og Peder Smedegaard. Derefter tilhørte Gaarden Peder Smedegaards Søn Kristen Smedegaard, som døde 1808. Hans Enke ægtede 1809 Ole Larsen Wangsgaard og efter hans Død 1822 P. Chr. Østergaard. Hans Søns O. O. Pedersens Enke afstod 1882 Overgaard, 15 Td. Hrtk., til sine Sønner, der delte den. Overgaard ejes nu af Jens O. Overgaard og Afbyggergaarden Kølvinggaard af P. Chr. Overgaard.

Nandrup

i Flade Sogn er en gammel Sædegaard, der allerede nævnes i Midten af det 15. Aarhundrede, som tilhørende den udbredte morsingske Adelsslægt Winter.

Den først kendte Ejer er Peder Winter, der nævnes 1449 og 1460. Derefter Adser Winter, der blev Væbner 1481 og nævnes 1502. Niels Winter ejede 1542 Nandrup. derefter samme Aar Jens Winter, og 1568 Peder Winter, der var denne Slægts sidste Mand.

I Aaret 1625 ejedes Nandrup

af Jomfru Helvig Kaas og Thomas Juel og arvedes af Otto Kaas, der 1634 ogsaa erhvervede Thomas Juels Part, Otto Kaas var to Gange gift, først med Fru Birgitte Westenie og senere med Lisbet Rosenkrands. Otto Kaas var en gældbunden Mand og Nandrup udlagdes til hans Kreditorer, af hvilke Jak. Krabbe solgte Nandrup til Henr. Linderot eller Rot, der 1644 atter afhændede den til Enevold Kaas.

Enevold Kaas' Svoger Hans Wulff Unger, ejede 1662 Nandrup, 52 Td. Hrtk. Han døde 1665 og Nandrup ejedes derefter af hans Søn Klavs Unger 1671. Hans Broders Enke ægtede Ritmester Otto Jak. v. Schwerin, der 1681 ejede Nandrup. Hans Stif søn, Joh. Rud. Unger, solgte 1694 Gaarden, 28 Td. Hrtk. med Gods 31 Td. Hrtk., til Ritmester Ole Rud. Krabbe til Bjerre, der døde 1728. Han solgte i Aaret 1722 Nandrup for 8500 Rd. til Herman Bertelsen paa Laage, men Købet gik tilbage, og Krabbes Enke, Ide Sofie Gjedde solgte 1729 Nandrup, 28. 40 og 191 Td. Hrtk., til Præsten i Hunstrup og Østerild, Konsistorialraad Rudbek Humle. Han døde 1742 og Nandrup blev derefter købt paa Auktion 1743 for 5221 Rd. af Søren Nielsen Nandrup til Sø, der 1754 solgte ialt 312 Td. Hrtk. til Provst og Sognepræst i Flade, Søren Henriksen Amnitzbøll, der 1763 skø-

dede Gaarden til sin Søn Niels Sørensen Amnitzbøll.

Han døde 1771, og hans Enke solgte samme Aar Nandrup ved Auktion, 28, 47 og 265 Td. Hrtk., samt ufri Jord under Hovedgaarden, nemlig Gaarden Lille Nandrup, 9½ Td. Hrtk., for 18,000 Rd. til Hans Illum. Denne solgte igen 1776 Nandrup, 37, 24 og 200 Td. Hrtk., for 13,000 Rd. til Franz Vogelius Steenstrup, der døde 1810. Da hans Søn Jens Kraft Steenstrup var død 1829, solgtes 1830 den nu ufri Hovedgaard Nandrup, 28 og Lille Nandrup 9½ Td. Hrtk., for 8100 Rbd. r. S. til Niels Bredahl Buchwaldt.

Buchwaldt døde 1852 og hans Arvinger overdrog 1872 Nandrup, 39 Td. Hrtk., for 110,000 Rd. til hans Søn A. S. O. Buchwaldt. Han døde 1891, men hans Enke beholdt den en Aarrække. Blandt de følgende Ejere nævnes Chr. Madsen, N. Basballe, der i 1919 solgte den til et Konsortium, der udstykkede den. Hovedparcellen ejes af N. Krogh.

De forrige Bygninger var opført af Mur og Bindingsværk, og Borgegaarden tækket med Tegl. Den nuværende Hovedbygning er opført 1832.

Ullerup

i Galtrup Sogn var en fri og komplet Sædegaard, der af Hertug Valdemar pantsattes til Kateman Friis i Aaret 1337. Senere tilhørte den Slægten Mus. 1432 havde

Strange Mus Ullerup og 1500 ejedes den af Brødrene Albrecht Mus og Jens Mus og 1539 af Mogens Albrechtsen og Mus Albrechtsen. 1568 ejedes Gaarden af sidstnævntes Enke, Fru Karen hvis Søn Albrecht Mus dog 1555 nævnes til Ullerup.

Hans Datter Anne Mus ægtede Albert Vind, som derved blev Ejer af Gaarden. Han døde 1608. Aaret 1577 udkøbte han Fru Karen. Albert Vind havde tidligere været gift med Fru Ellen Glam-bæk. Hans Søn Niels Vind, der døde 1615, var gift med Fru Kirsten Juel, der døde paa Ullerup i Aaret 1627. Deres Søn Niels Vind solgte 1642 Ullerup til Jomfru Helvig Sandberg, der 1646 ægtede Sivert Brockenhuus, hvis Søn Jørgen Brockenhuus i Aaret 1671 blev myrdet i Paris.

Maaske lidt før Aaret 1685 kom Ullerup, 34 Tdr. Hartk., til Amtsforvalter Jens Hansen i Thisted. Han døde 1719, men hans Enke, Karen Kristendatter beholdt Gaarden til hun i 1737 solgte den ved Avktion, 38 og 214 Tdr. Hrtk., for 4400 Rd. til de Berregaardske Arvinger paa Kølbygaard. Disse solgte 1739 Ullerup, 38, 50 og 282 Tdr. Hrtk., for 6500 Rd. til Konsistorialraad Rudbek Humble. Efter hans Død 1742 blev den ved Avktion 1743 købt af Kristen Kvistgaard for 6271 Rd.

Efter Kvistgaards Død 1762 blev Ullerup, 38, 50 og 362 Tdr.

Hrtk., atter solgt ved Avktion til Niels Aars i Thisted, der 1765 solgte Ullerup og Overgaard med Tiender og Gods, 38 og 16, 62 og 420 Tdr. Hrtk. for 30,200 Rd. til Overkrigskommissær Fr. Bager Clausen i Randers, der i Aaret 1776 igen solgte det hele for 28,560 Rd. til Kammerherre Theodor Adeler. Godset var da forøget til 438 Tdr. Hrtk.

Kammerherren solgte 1786 Ullerup, Tiender 88, Gods 406, for 41,740 Rd. til Jens Peter Woydemann i Nykøbing, der samme Aar solgte Ullerup, 38, 12 og 173 Tdr. Hrtk., for 18,500 Rd. til Jens Stadel til Sø, i hvis Families Besiddelse Ullerup længe blev. Han kompletterede atter Gaarden og døde 1820. Hans Enke, Sigb. Ilum døde 1831, Sønnen Fr. H. Stadel døde 1860, dennes Søn Jens Stadel døde 1888. Hans Søn Fr. H. Stadel har i Aaret 1923 solgt Ullerup til den nuværende Ejer Toft, Rolstrup.

Hovedbygningen, der er omgivet af Grave, er opført 1863 af Grundmur i 1 Stokværk og bestaar af 3 Fløje. Ladebygningerne er opført 1809 efter en Brand. Den ældre Hovedbygning var opført 1755 og bestod af tre teglhængte Fløje af Bindingsværk.

Sø

i Sejerslev Sogn skreves i gamle Dage Siøø. Der menes, at den skal have tilhørt Povl Mattissen, der i Aaret 1433 blev adlet med

Slægten Dyres Vaaben. Sø ejedes af hans Svigersøn Jep Andersøn Grubbe, der i Aaret 1486 blev Væbner. Hans Fader Anders Jepsøn nævnes 1470 til Sø, som han dog næppe ejede. Jep Andersøns Enke, Fru Anne Porsdatter ejede Sø 1488. Hun ægtede senere Iver Klavsen Dyre, som iflg. D. Atl. ejede Sø 1507. I Aaret 1539 kvitterer Fru Cesil Pedersdotter, Lars Rekhals Efterleverske, velbyrdige Mand Iver Klavsen Dyre, for hendes tilfaldne Arvepart udi Siøø. Anno 1548 lod Fru Johanne til Boller som var Iver Klavsens Dyres Moder, paa sine Børns Vegne tage et Thingsvidne af Nørherreds Thing i Mors, at ingen Lod eller Del udi Siøø, eller Siøøfang, uden Dorete Andersdotter, og hendes Dotter Fru Anne og Klavs Iversen Dyre og hans Samsydskende.

Klavs Iversen Dyre døde 1547, hans Søn Mogens Klavsøn 1556, dennes Broder Jens Klavsøn, der døde 1587. Hans Søn Iver Dyre solgte 1632 Sø til Movrits Brun, der samme Aar solgte Gaarden til Klavs Kaas, der var gift med Fru Margrete Prip. Sønnen Enevold Kaas ejede 1646 Sø, men solgte den 1654 til sin Søster Agnete Kaas, der var gift med Peder Henriksen Mylting, der pantsatte Sø til Henrik Linderot. 1662 ejedes Sø af Peder Henriksen, den havde da 46 Td. Hrtk. Han døde 1663, hvorefter Enken Agnete Kaas, 1675 skødede Gaarden,

24 Td. Hrtk. til sin Søstersøn Klavs Unger, der var gift med Fru Barbara Galt.

Klavs Unger solgte 1687 Sø, 36 Td. H. til Kammerjunker Peder Rodsteen. 1691 blev Gaarden af Jørgen Jørgensen i København solgt til Evert Wummand smstd. Han solgte 1695 Sø til Provst Kristen Stistrup i Ullis, der 1696 afhændede Gaarden til Gunde Jensen, Forpagter paa Nandrup. Han døde 1731 og Gaarden blev paa Auktion købt af Jesper Andersen af Todbøl, da 21 Td. H., Tiende 20 Tdk og 6 Huse for 1177 Rd., men han transporterede straks Købet til Forpagter Søren Nielsen paa Nandrup, som igen 1749 solgte Sø til Thom. Povlsen Momtoft, der 1763 skødede Sø for 800 Rd. til Laur. Ammitzbøll, der 1768 afhændede den med Tiende og Bondeskyld, 20, 22 og 5 Td. Hrtk. for 3100 Rd. til Jens Peter Woydemann, der 1772 solgte Sø for 2750 Rd. til Jens Stadel. I Aaret 1778 var Sø 20 Td. Hrtk., 76 Tønder og 256 Td. Hrtk. Bøndergods. Efter J. Stadels Død 1820 ejedes Sø af hans Enke Sigbr. Ilum til 1831, da den overtoges af Sønnen Justitsraad Fr. H. Stadel til Ullerup.

I Aaret 1860 kom Sø til hans Datter Sigbrith, Enke efter Pastor Sonnesen, fra hvem den 1881 gik over til Svigersønnen Premierløjtnant C. C. Mansa, der døde 1911. Derefter tilhørte den hans Enke, senere Sønnen F.

Mansa og N. Basballe, fra hvem den kom til et Konsortium, der udstykked eden. Hovedparcellen tilhører nu N. Riis.

Hovedbygningen er opført 1861 af Grundmur og bestaar af en Fløj i et Stokværk med takkede Gavle. Paa D. Atl. Tid, 1769, var Sø en privilegeret Sædegaard med Bondegaards Bygning. Gaarden Møllehave blev bygget af Jens Stadel paa Sø's Jorder.

Skarregaard

i Sejerslev Sogn var 1406 en Sædegaard, der ejedes af Niels Erikson Banner, med hvis Datter Elléne, den vist kom til Hr. Eskil Nielsen Banner, hvis Sønner Thomas og Niels Eskildsen ejede den 1481 og 1507. Thomas Eskildsens Enke, Anne Glob nævnes 1580 i »Skarregaard«, og hans Søn Søren Høg solgte Skarregaard til

Hr. Otto Krumpen, der ejede den indtil 1568. Mod Slutningen af det 16. Aarhundrede tilhørte den Maren Lykke, Enke efter Vinc. Rosenkrantz, og 1615 skrev Albert Vinds Enke Fru Ellen Glam-bek sig til Skarregaard.

Siden skattede den som en Bondegaard, indtil omkring 1650, og 1662 var den en Hovedgaard paa 31 Td. Hrtk. tilhørende Sivert Brockenhuus. Den kom derefter til Kronen og blev 1688 til Ryttergods, men 1715 solgte den ved Auktion, 16 Td. Hrtk., for 355 Rd. til Byfoged Rasmus Jørgensen i Nykøbing, der lagde den under Frøslevgaard. I Aaret 1833 blev den af Fr. H. Stadel til Ullerup solgt for 2200 Rbd. til Jørgen Kr. Overgaard, i hvis Slægt den derefter har været. Den nuværende Ejer er Jørgen Overgaard.

Indholdsfortegnelse.

Indledning	Side 3
Damsgaard	” 4
Ørndrup	” 8
Votborg	” 10
Næs	” 11
Ejstrup	” 11
Hvidbjerggaard	” 11
Vejerslevgaard	” 12
Glomstrup	” 13
Sindbjerggaard	” 14
Lund	” 15
Katrinelund	” 17
Nylund	” 17
Peterslund	” 18
Blidstrup	” 18
Frydsbrønd	” 19
Højriis	” 20
Kirstinedal	” 22
Frøslevgaard	” 23
Benthinesminde	” 24
Jølbygaard	” 24
Overgaard	” 26
Kølviggaard	” 26
Nandrup	” 26
Ullerup	” 27
Sø	” 28
Skarregaard	” 30